

Hà Xài

Tác giả Giao Chi khi viết bài “Genève 54 Chia Cắt” có nhắc đến những thanh thiếu niên di cư vào Nam như nữ minh tinh Kiều Chinh lúc 15 tuổi, nữ ca sĩ Khánh Ly lúc 9 tuổi, và một số trẻ em di cư nổi tiếng khác. Thế mà ông không nhắc đến những đứa bé sơ sinh được cha mẹ bồng bế lên tàu há mồm hay máy bay vào Nam. Sao lại có sự sơ sót này hay là sự hiện diện của đám con nít miệng còn hôi sữa không nhiều, không đáng kể!

Tôi là một trong số trẻ sơ sinh ấy, đã lên máy bay vào Nam khi còn quần tã. Lúc hiệp định Genève được ký kết giữa Anh, Pháp, Tàu, và CSVN vào ngày 20 tháng 7 năm 1954, chia đôi đất nước qua vĩ tuyến 17 thì Mẹ tôi đang mang cái bụng chứa to vượt mặt. Vài ngày sau tôi ra đời tại nhà hộ sinh nằm trên đường Quan Thánh, Hà Nội.

Tôi, lớp gái Hà Nội cuối cùng, với “khuôn trăng đầy đặn, nét ngài nở nang”, có được xếp cùng hạng với những thiếu nữ Hà thành, những cô Bắc kỳ nhỏ nhỏ đã một thời đi vào văn chương, thơ phú?

Tôi thắc mắc không biết mình có phải là con gái Hà Nội. Cái gốc Hà Nội nghìn năm văn vật có quyện vào người, có theo người vào Nam. Tôi đã có được bao nhiêu phần trăm cái cốt cách của các cô gái Hà Nội thanh lịch, kiêu sa, đài các ngày xưa. Tôi nghe những bài hát, văn thơ viết về Hà Nội

đẹp dễ với những di tích lịch sử, văn hóa, và con người Hà Nội mà thèm mà yêu. Những lời kể lẽ sao mà hay, mà văn hoa đến thế. Mẫu con gái Bắc kỳ kiêu cách, cong cong, đánh đá, chua ngoa, sao mà dễ thương đến thế tuy thương không dễ. Các chàng biết yêu con gái Bắc là tự chuốc khổ vào thân nhưng lại cứ lao đầu vào vì đã lỡ bị cái thanh lịch, kiêu

sa, dài các mê hoặc, đâm ra nghiện cái thú đau thương. Ôi tôi thèm muốn được làm gái Bắc, gái Hà Nội quá trời. Cứ chong mắt nai và dỏng tai nghe người ta kể về tâm tình thương yêu Hà Nội, vất vả vì gái Hà Nội mà không dám vỗ ngực xưng mình cũng là dân Hà Nội.

*Tôi vẫn thương hoài Hà Nội ơi,
Kiêu sa, thanh lịch, đẹp bao thời,
Ra đi từ thuở còn đeo tã,
Có biết mình mang dấu đất trời?*

Trong khi miền Nam bao dung, dễ chịu, cởi mở thì tôi được nuôi dưỡng theo gia phong của miền Bắc. Người Bắc có một lối sống phong kiến, tôn ti trật tự, xem trọng việc giáo dục, học ăn lịch sự, học nói lễ phép, học cách xưng hô, học cách ăn trông nòi ngòi trông hương, học may vá, bếp núc, công dung, ngôn, hạnh ... Ôi thôi biết bao nhiêu cái phải học.

Chữ nghĩa, cách ăn nói là cả một vấn đề khó xử trong sự giao tiếp hàng ngày. Những chữ đặc địa phương Bắc Kỳ đã dần dà thay hình đổi dạng để thích ứng với sự hội nhập vào môi trường sinh sống mới, người mới, cách diễn tả mới, nhất là khi tôi bắt đầu cấp sách đến trường. Tự dung nảy ra một số chữ ghép để giải tỏa sự cách biệt về ngôn ngữ, phát triển cái ngọn Nam kỳ mà vẫn không quên cái gốc Bắc kỳ như: chén **bát**, ly **cốc**, la **hét**, kỳ cọ, té **ngã**, **ôm** đau, **màn** mừng, **ngắt** véo, **boi** lội, **mắng** chửi, chai lọ, **gậy** ôm, **ôm** đau, **thìa** muống, sợ **hãi**, **vồ** chụp, che **chấn**, **béo** mập, bông **bé**, ...

Cách viết văn hoa, rườm rà, kiêu cọ, khách sáo cũng dần dà phai pha, nhường chỗ cho lời nói giản dị, chân chất, thẳng thắn.

Lần đầu nghe hàng xóm chửi nhau ào ào, rất tục, tôi khó chịu, hỏi Mẹ: “Người Bắc chửi ra sao”. Mẹ tôi bảo: “Người Bắc chửi có bài bản, văn hoa, vần điệu, nhiếc móc, xỏ xiên, nói bóng gió, dông dài, lôi cả tam đại ba đời, chửi thâm độc từ ngày này sang ngày khác, nghe được nhưng không nên nghe con ạ”.

Khi tôi thi vào trung học, Bố tôi chọn trường Gia Long thay vì trường Trưng Vương vì trường Gia Long gần nhà và nổi tiếng về kỷ luật nghiêm minh, có quý bà Giám thị chuyên đi bắt những học sinh không mặc áo lót, vẽ lông mày, sơn móng tay, đòi phấn thoa son.

Người bạn thân nhất của tôi trong suốt 7 năm lại là người miền Nam, quê ở Vĩnh Long. Trong khi nó mảnh mai, khoan thai, dịu dàng như nàng Kiều của Nguyễn Du thì tôi to lớn đềng đàng, trực tính, nóng nảy, hay gắt. Mẹ tôi bảo nó mới đúng là mẫu con gái Hà Nội thanh lịch, nét na. Trời ạ, cái bản chất của con gái Hà Nội là thế ư, tôi thật không chịu được cái chậm chạp, yếu điệu thực nữ của nó. Tôi gắt, tôi cần nhần, tôi nhăn nhó với nó hoài làm nó đau khổ không ít, thường than vãn với Mẹ tôi là tôi bắt nạt nó mỗi ngày.

Qua nhà nó chơi, tôi được ăn các món miền Nam, từ đó tôi mê mắm nêm cũng như mê mắm tôm vậy, và khi ăn phở, bún riêu, bún thang, bánh cuốn đều phải có giá sống mới thấy ngon. Thịt kho nước dừa ăn với dưa giá hơi chua có điểm những cọng hành xanh ngắt thì khỏi chê. Các món xôi chè có nước dừa đều hấp dẫn vô cùng. Còn nó có mê các món ăn miền Bắc hay không thì tôi không biết vì Mẹ tôi cho nó ăn cái gì nó cũng khen ngon. Nhưng có một điều tôi biết chắc là nó mê ông anh tôi qua những cái liếc mắt long lanh.

Nó nhái giọng Bắc, gọi tôi là gái Hà Xài, dờ dờ ương ương. Có lẽ cái chất thanh lịch, kiêu sa, đài các của con gái Hà Nội trong tôi, nếu có, đã nhạt nhòa theo thời gian, đã hòa trộn với hương đồng gió nội miền Nam, với Sài Gòn bao dung, cởi mở, để tạo thành những cô gái Hà (Nội) Xài (Sài Gòn) thanh lịch, hiền lành, khôn khéo, chẳng đãi bôi, kênh kiệu, nhưng vẫn còn chút đanh đá, lém lỉnh và ngây thơ vô số tội. Theo tôi cái lớp người dờ dờ ương ương Hà Xài ấy đã dung hợp được những ưu điểm của cả hai miền Nam Bắc.

Sau tháng Tư Đen, tôi tị nạn bên Mỹ, còn nó biệt vô âm tín. Tôi nhớ Sài Gòn nhiều hơn nhớ Hà Nội. Nhớ Hà Nội là nỗi nhớ mơ hồ, còn nhớ Sài Gòn là nỗi nhớ ray rứt, xót xa, tiếc nuối những năm tuyệt đẹp của thời thiếu nữ với bao kỷ niệm rõ nét, trong đó có nó.

Nguyễn P. Thúy

12/15/2011